

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

סוד הנדר

עיון בפרשת השבוע על פי ה"פרי צדיק"

ואשרי אדם אשר זכהו ד' ב'נחלת שדי ממרומים', "אשת חיל עטרת בעלה", שכחות נפשה משלימים ביחוד ברגש את הצדדים הצריכים מילוי שבנפש האיש, אשר יסוד כח המרכזי שלו הוא השכל הטהור והחד, המוכן לפעולה ולחשבון, אשה כזאת היא עוזר באמת ומי שזכה לה מספר ימיו כפלים. אמנם מדרגה למטה מהשכל המתבונן הוא הרגש החש והמרגיש את הטוב ואת הרע שבמוסר, את האמת ואת השקר שבלימודים המעשיים והגלוה להם, את היפה והכעור שבכל דרכי החיים, אבל מקיים הוא את השכל ומבססו יפה. הנדרים הנם פונים לצד קדושת הרגש. מצד תגבורת רגש הקדושה, היראה, העבודה ויתר כל הרגשות הטובים, ימלא לב האדם להיות נודר נדר. אמנם הוא מוזהר שלא יחל דברו, על האדם לידע את הערך הטוב שיש לרגשי קודש כשהם מתנהלים יפה, וחלילה לזלזל בהם. המזלזל בהם ומבעט בטובה הגדולה של המעלה הטבעית האנושית אשר חנן ד' את האדם להציעידו באורח חיים למעלה למשכיל ולתומכו כבוד, הנה אבד לו ג"כ אותו הערך הנשגב שיש לאשה טובה שהיא עטרת בעלה כ"ז שידע את ערכה. אבל בעון נדרים הנה נהרס אותו כח השומר והמעמיד את תעודת הרגש בחיים. ע"כ התולדות הנמשכות מזה מביאות ג"כ שאשתו של אדם מתה, ופסיעותיו הטבעיות מתקצרות בדרך החיים, גם הרוחניים כמו החומריים, שרק אשת חיל היא שנאמר בה 'גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה'."

5. אורות הקודש א', עמ' רכ"ג; אחדות הרוחניות, ע"א בחינוך האדם היחיד, וכן בחינוך האדם הכללי, האומה והאנושיות, צריכים לשום לב לאחדות הרוחניות, דהיינו שהשכל יהיה משפיע ישר על הרגש, והרגש על הדמיון, והדמיון על הפעולות. ובשיש סתירה בין אלה החלקים אז ההריסה מוצאה מקום לחול. ועל גבי אלה ארבעה החלקים, שהם שכל, רגש, דמיון, מעשה, מתעלה הענין האצילי, שהוא שורש הנשמה, של האיש ושל הצבור, במקור ההויה העליונה.

מילי בשאר נדרים, אבל נדרי הקדש מצוה לקיימן. ולא ישאל עליהם אלא מדוחק (וכן אם נשבע על איזה דבר, לא ישאל עליו אלא מדוחק) (מרדכי פ"ג דשבועות בשם מוהר"ם וע"פ עב"י ס"ם ר"ל):

(ד) צריך לזהר שלא ידור שום דבר, ואפילו צדקה אין טוב לידור; אלא אם ישנו בידו, יתן מיד; ואם לאו, לא ידור עד שיהיה לו. ואם פוסקים צדקה וצריך לפסוק עמהם, יאמר: בלא נדר:

(ה) בעת צרה מותר לנדור:

(ו) האומר: אשנה פרק זה, וירא שמוא יתרושל בדבר, שרי ליה למנדר לזרוזי נפשיה. וכן אם ירא שיתקפו יצרו ויעבור על איזו מצוה ממצוות לא תעשה, או יתרושל מקיום מצוות עשה, מצוה לישבע ולנדור כדי לזרוז עצמו:

(ז) מי שנדר נדרים כדי לכונן דעותיו ולתקן מעשיו, הרי זה זריז ומשובח. כיצד, מי שהיה זולל ואסר עליו הכשר שנה או שנתים; או שהיה שונה ביין ואסר היין על עצמו זמן מרובה; או אסר השכרות לעולם; וכן מי שהיה רודף שלמונים ונבהל להון ואסר על עצמו המתנות או הניית אנשי מדינה זו; וכן מי שהיה מתגאה ביופיו ונדר בניזיר וכיוצא בנדרים, כולם דרך עבודה לשם הם; ובנדרים אלו וכיוצא בהם אמרו חכמים: נדרים סייג לפרישות; ואע"פ שהם עבודה, לא ירבה אדם בנדרים איסור ולא ירגיל עצמו בהם, אלא יפרוש מדברים שראוי לפרוש מהם, בלא נדר:

4. עין אי"ה שבת א', ב', ר"ג

תניא רבי נתן אומר בעון נדרים מתה אשתו של אדם, שנאמר אם אין לך לשלם למה יקח משכנך מתחתיד. האדם הוא מחובר משכל ורגש, אשרי האדם שהשכל והרגש שניהם הם בו בשלימות ובהתאמה להיטיב. כלל המעשים הטובים שבהם נכלל ג"כ לימוד התורה וכל מכשיריה, הם מפתחים את השכל עם הרגש. אמנם ישנן מצות כאלה הקרובות יותר לשמירת הדיעות האמיתיות שהן מקיימות השכל, וישנן כאלה הקרובות יותר לקיום הרגש הטוב במעמדו ולהעלותו במעלה הוגנת באופן שיתאים עם השכל הטוב. מקור ההבדל הנפשי שבין איש ואשה, שהוא כח הפועל וכח הנפעל שבמין האנושי ביחוד, הוא שיסוד ההשלמה של האשה היא עדינות הרגש הטהור והטוב, והשכל יעזר על ידו כפי המדה האפשרית. ובאיש, השכל הוא העומד בראש והרגש עוזר על ידו,

1. במדבר ל', ב'-ג'

(ב) וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה יהוה: (ג) איש כי ידר נדר ליהוה או השבע שבעה לאסור אסר על נפשו לא יזל דברו ככל היצא מפיו יעשה:

2. פרי צדיק מטות ב'

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל. ואמרו ז"ל (נדרים ע"ח). ללמד שהפרת נדרים ביחוד מומחה. ועל רמז זה בלבד לא היה לכתוב ראשי המטות בלשון רבים שלשון הזה מורה על כל הראשי ישראל. וגם אם בא להזכיר כולם אם הכונה רק למומחים הוה ליה לומר אל זקני ישראל. אמנם כי באמת ענין נדר שאינו לדבר מצוה נקרא חוטא במה שמסגף עצמו על לא דבר כאמרם ז"ל (ירושלמי פ"ט דנדרים) לא דיין מה שאסרה תורה. רק החכמים והסנהדרין כשראו לפי שעה שיש איזה צורך עשו כמה מיני סייגים ומשמרת למשמרת לאסור על ישראל גם מה שמותר על פי תורה, והן הן גופי תורה שבעל פה שיש להם כח כמו תורה שבכתב. וכמו כן איזה פרט נפש מישראל שמרגיש בעצמו באיזה ענין שנצרך שמירה יתירה בנפשו והוא עושה הרחקה לקדש את עצמו במותר לו. נדר כזה יש עליו הכח כאיסור של תורה ממש. ועל זה מרמז וידבר משה אל ראשי המטות, היינו הסנהדרין ועיני העדה שיש להם הכח הזה להוסיף על דברי תורה לעשות מהיתר איסור ממש לצורך העת. ובכח הזה ניתן לבני ישראל גם לפרטי נפשות בעת שירגיש בנפשו הצורך לזה. ועל זה גמר אומר איש כי ידור נדר להי' לאסור אסר על נפשו שיש לו כח איסור ממש כאיסור של תורה ועל כן לא יחל דברו. ועל כן אמר משה זה לראשי המטות שאין זה שייך לו כי הוא השורש תורה מן השמים מה שיצוה השם יתברך.

3. שו"ע יו"ד סי' ר"ג

(א) אל תהי רגיל בנדרים. כל הנודר, אף ע"פ שמקיימו, נקרא רשע ונקרא חוטא:

(ב) איחר אדם נדרו, פנקסו נפתחת:

(ג) הנודר, כאילו בונה במה בשעת איסור הכמות; והמקיימו, כאילו הקריב עליה קרבן, שטוב יותר שישאל על נדרו. והני